

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

เมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบันพบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของประชากรรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นการเจริญทางวัตถุเมื่อนำมา เปรียบเทียบกับความเจริญทางด้านศีลธรรมและจิตใจนั้นพบว่าห่างไกลกันมาก เมื่อความ ต้องการทางด้านวัตถุมีมากขึ้นทำให้การต่อสู้แข่งขันกันในสังคมมากขึ้นไป เกิดการแบ่งแยก ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในประเทศ เช่น กลุ่มคนรวย กลุ่มคนจน กลุ่มคนในเมืองและกลุ่มคนใน ชนบท ความกดดันและการคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้คนในสังคมไม่คิดถึงวิธีการที่จะ ได้มาซึ่งในสิ่งที่ต้องการนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ผิดหลักศีลธรรมกฎหมายสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้น มากมายมีความสลับซับซ้อนจากความก้าวหน้าทางด้านวัตถุแต่เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ค่านิยมและสังคม ผู้คนประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความเสื่อมทางจิตใจหลายอย่างที่เห็นได้ เช่น นิยมวัตถุ นิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย เกิดการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบกันเอง และยังมี การเอาเปรียบธรรมชาติที่ต้องถูกรุกราน ถูกทำลาย การไม่คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม จิตใจของคน สับสน ขาดที่พึ่งทางใจ ครอบครัวที่เคยเข้มแข็งกลับอ่อนแอ แยกแยก เป็นสภาพที่เกิดขึ้นจาก ความเสื่อมทางจิตมากขึ้น รวมถึงการละเลยศาสนาและประเพณีอันดีงามของสังคมไทยเราไป

สภาพปัญหาเยาวชนในยุคโลกาภิวัตน์มาจากความสับสนวุ่นวายทางจิตใจ ทำให้จิตใจ ของเยาวชนไม่มั่นคง ไม่มีอะไรเป็นเครื่องยึดมั่น องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีนโยบายในการแก้ปัญหาที่จริง แต่ขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ดังนั้นองค์กรทางศาสนา มีหลักธรรมคำสอนและพระสงฆ์เป็นผู้ออกมาชี้ทางและเป็น ผู้นำทางจิตใจวิญญาณของเยาวชน เป็นผู้อธิบายค่านิยมที่ถูกต้อง เป็นผู้อธิบายความดีความ ซ้ำ ความจริงของโลกและความสุขอันแท้จริงของชีวิต เป็นผู้ชี้้นำความสว่าง ความสะอาด ความ สงบ ทั้งแก่เยาวชน และแก่ประชาชนทุกคนให้พบแต่ความสุข แต่นั่นก็หมายถึงว่า พระสงฆ์เอง ก็ต้องพัฒนาตนเอง ให้อยู่ในสภาวะที่พร้อมจะช่วยเหลือสังคม แก้ปัญหาสังคม ไม่เป็นภาระ สร้างปัญหาสังคมเสียเอง (พระวิระพันธ์ รุกขิตสีโล, 2544, หน้า 8 –13) พระสงฆ์ต้อง ปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมของตนเองให้เหมาะสมกับคนผู้รับสาร ดังนั้นพระสงฆ์จะหาวิธีการจะสื่อ ^{๑๗๗} เพื่อสอนให้คนเหล่านี้ให้สามารถอยู่ได้ภายในสภาพสังคมที่มีปัญหาเหล่านี้ ได้มีโอกาที่จะ ปรับเปลี่ยนตัวเองเมื่อผิดพลาดไปแล้ว และยุคนี้เด็กหรือเยาวชนอยู่ในวงล้อมของสื่อเทคโนโลยี ต่าง ๆ ดังนั้นพระสงฆ์จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะวัยรุ่น

จะต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบของการเทศน์บนธรรมาสมาสน์มาเป็นการบรรยายธรรมและแทรกสิ่งที่มีเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น (สมชาย ธีชญานกุล, 2526, หน้า 160) สิ่งที่สำคัญในการช่วยสอน คือ สื่อ หรืออุปกรณ์ โดยการใช้เทคโนโลยีที่สร้างขึ้นมาและใช้อย่างถูกต้องก็คือเทคโนโลยีที่จะมาช่วยให้มนุษย์มีโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาศักยภาพของตนเองในการที่จะเข้าถึงธรรมด้วยปัญญา มีคุณธรรมและมีความสุข เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วและดีขึ้น การที่จะชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือเสนอความคิดเห็นแก้ไขปรับปรุงในเรื่องต่างๆเพื่อชักจูงโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้ประพฤติตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขสงบในสังคม (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2542, หน้า 4)

การเผยแพร่ศาสนาผ่านสื่อสมัยใหม่ เป็นการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ให้ทันสมัยด้วยการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระของคำสอนทางศาสนาให้สอดคล้องกับความนิยมของคนสมัยใหม่ คือมีความทันสมัยทันสมัย ใช้เหตุการณ์ปัจจุบันเป็นอุทาหรณ์ มุ่งปรับปรุงแต่งเนื้อหาและการนำเสนอให้มีลักษณะตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น ที่ดูเหมือนจะอยู่ห่างไกลจากวัดออกไปทุกที

การฝึกอบรมนั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ เพราะวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคือการช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ ซึ่งจำเป็นและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกอบรมจึงถูกจัดขึ้นโดยตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า สามารถจะออกแบบจัดวางสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้และถ่ายโอนความรู้นั้นไปสู่อีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง ดังนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบเพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งให้นำเอาไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของพุทธศาสนาที่เชื่อในศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ว่า มีภาวะเป็นสัตว์ที่ฝึกได้ และฝึกได้จนถึงเป็นสัตว์ประเสริฐ มองอีกแง่หนึ่งว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกและจะประเสริฐได้ด้วยการฝึก มนุษย์จึงมีศักยภาพสูงสุดในการฝึกซึ่งหมายถึงพัฒนาตนได้ (พระมหาสมณญาณ รัชชภักดี, 2542, หน้า 1-2)

หลักการสำคัญคือจะต้องให้ผู้รับการอบรมเกิดตระหนักรู้ในคุณค่าและคำสัญญาในสิ่งที่พึงกระทำเกิดเชื่อมั่นศรัทธาและนำคำสอนนั้นไปปฏิบัติตามจนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาศักยภาพไปสู่เป้าหมายสูงสุด การที่ผู้สอนแนะนำจนกระทั่งผู้ฟังเกิดศรัทธาและยอมรับปฏิบัติตามคำสอนนี้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการวิธีการสอนและเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ยากเนื่องจากผู้สอนจะต้องมีความพยายาม มีความรู้มีความสามารถและประสบการณ์นำมาประกอบกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนรวมทั้งภาษาและการนำเสนอที่เหมาะสมกับเหตุการณ์และยุคสมัยเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด (พระมหาสมบัติ บุญเรือง, 2545, หน้า 5)

วิทยาการฝึกอบรม คือบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆไปยังผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ (knowledge) ด้านเจตคติ

(attitude) ด้านทักษะ (skill) และความเข้าใจ (understanding) นอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกอบรมด้านวิธีสอน เทคนิคการสอน เช่นเดียวกับครู อาจารย์ ทั่วไปแล้ว วิทยากรฝึกอบรมในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีความรู้ในการจูงใจ ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจ และมีศิลปะในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติของผู้รับการอบรมอีกด้วย (สมชาติ กิจยรรยง, 2547, หน้า 37) โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการฝึกอบรมนั้นจะต้องมีเทคนิคที่หลากหลายเพื่อให้การอบรมประสบความสำเร็จ การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องใช้เทคนิคฝึกอบรมที่เน้นความสำคัญของผู้รับการฝึกอบรมมากกว่าวิทยากร ผู้รับการฝึกอบรมจะได้คิด ได้ปฏิบัติเกิดประสบการณ์ด้วยตนเอง และใช้กิจกรรมประกอบจะทำให้การฝึกอบรมมีชีวิตชีวาไม่น่าเบื่อ การเลือกเทคนิคการฝึกอบรมต้องให้เหมาะกับหัวข้อวิชา เหมาะกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมครั้งหนึ่งๆมักใช้เทคนิคการฝึกอบรมหลายวิธีประกอบกันเสมอ การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมจะมีผลต่อความสำเร็จของวิทยากรอีกด้วย (สมคิด บางโม, 2547, หน้า 101) วิทยากรนั้นไม่ใช่ผู้สอนแต่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้เพราะวิทยากรไม่ใช่เป็นผู้รู้ทุกสิ่งหรือเป็นพหูสูตที่สามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แต่หน้าที่ของวิทยากรฝึกอบรมก็คือ จัดสถานการณ์เรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนได้แสดงศักยภาพของตนออกมาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดซึ่งกันและกันการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมเองไม่ใช่เกิดจากตัววิทยากรการที่จะกำหนดว่าคุณนั้นมีคุณภาพจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร มีวิธีการแนวคิดและความเชื่อหลายๆอย่างแตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัย ของมานพ ภูมิไกรภักษ์ (2546, หน้า 128) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการสอนของพระวิทยากรในค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนการอบรม ระหว่างการอบรมและผลอันเกิดจากการอบรม ลักษณะของการอบรมในค่ายจะเป็นแบบเห็นผลได้ทันตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ โดยจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมให้ได้ ให้มีความกล้าที่จะทำความดี กล้าที่จะพูด และได้คิดหาวิธีทางออกที่ดีที่สุด การที่จะให้เกิดสิ่งเหล่านี้จะต้องทำกันเป็นระบบ เป็นกระบวนการ มีการวางแผนมอบหน้าที่ให้แต่ละท่านทำหน้าที่กันอย่างเป็นระบบในรูปแบบเป็นทีมงานในการทำงาน

การบริหารวัดในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าทรงใช้รูปแบบของการบริหารที่ยึดหลักของพระธรรมและพระวินัยเป็นเบื้องต้น พระภิกษุสงฆ์ที่อยู่ในวัดนั้นจะยึดหลักของพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นหลักแห่งการอยู่ร่วมกัน การบริหารในสมัยพุทธกาลจึงเป็นการบริหารจัดการแบบธรรมาธิปไตย แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป สรรพสิ่งก็เปลี่ยนแปลง สังคมได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกขณะเวลาภายใต้การเปลี่ยนแปลงของวัตถุประสงค์ใจก็เปลี่ยนแปลงตามการบริหารจัดการวัดของพระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ จึงต้องปรับเปลี่ยนระบบ รูปแบบ วิธีการ เพื่อให้ใช้ได้เหมาะสมกับยุคสมัย อาจจะแตกต่างจากหน้าที่ที่เคยปฏิบัติมาในอดีต พระสงฆ์เองก็ต้องมีรูปแบบต่างๆในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่ประชาชนที่สนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พระครูศรีปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโภ) (2546, หน้า 180) ได้ศึกษาถึงเทคนิคและรูปแบบการเผยแพร่ธรรมของพระเทพสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิติธมฺโม) พบว่า ความสำเร็จในการเผยแผ่ธรรมเพราะอาศัยเทคนิคและวิธีการสอนหลากหลายและจะต้องมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเพื่อเป็นจุดสนใจแก่ประชาชน เช่น บุคลิกลักษณะ รูปแบบของการบรรยายธรรม หลักธรรม และคำสอนที่ใช้ในการเผยแผ่และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สื่อการสอนที่เป็นหนังสือธรรมและเครื่องเสียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบุญเลิศ ธรรมทสฺสี (2543, หน้า 164) ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) พบว่า การเผยแผ่คำสอนทางพุทธศาสนาโดยใช้หลักนิเทศศาสตร์มาประยุกต์ใช้ผสมผสานกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่เข้ากับหลักธรรมได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยวิธีการต่าง ๆ คือ วิธีการสนทนาธรรม วิธีการตอบคำถาม วิธีการสื่อภาษา และวิธีการใช้สื่อสัญลักษณ์ พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในรูปแบบของการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้ห่างไกลยาเสพติดหรือให้ใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่อบรมสัมมนาเรื่องยาเสพติด และยังมีส่วนในการแนะแนวทางแก้ปัญหาวชิวัตแก่ผู้ที่ติดยาเสพติด จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในหลาย ๆ ด้าน แต่ละด้านล้วนเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคมเพราะพระสงฆ์จะอยู่ได้ก็ด้วยอาศัยสังคม ดังนั้น การทำงานของพระสงฆ์จะออกมาในรูปแบบการตอบแทนสังคม โดยอาศัยการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ตามความสามารถและความถนัดของพระสงฆ์แต่ละรูปโดยไม่หวังผลตอบแทน

วัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี สังกัดคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มหานิกาย มีการบริหารจัดการภายในวัดดังนี้ การปกครอง, ด้านการศึกษา, ✓ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ด้านการสาธารณูปการ, ด้านสาธารณสงเคราะห์ โดยแต่ละส่วนจะมีผู้รับผิดชอบงานนั้นๆ และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พระอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรมและเป็นประธานโครงการค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนนักศึกษา และการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าวัดศรีบูรรัตนารามมีปัญหาทางด้านเผยแผ่และการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน จากการประเมินผลการอบรมพบว่า ร้อยละ 40 ของพระวิทยากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอบรมและการเผยแผ่พระธรรมคำสอน ร้อยละ 60 ของพระวิทยากรยังขาดเทคนิควิธีที่สร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการศึกษาอบรม

ดังนั้น พระวิทยากรที่ทำหน้าที่อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในรูปแบบการอบรม ต้องมีความรู้ความสามารถมีเทคนิคและรูปแบบที่เหมาะสมสามารถจะสื่อสารกับเด็กและเยาวชนได้ โดยนำเอาสื่อเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยในอบรม ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีอารมณ์ร่วมกับการอบรมไปด้วย กระบวนการในค่ายดังกล่าวยังสามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมให้เห็นได้ มิใช่เป็นแค่การอบรมแล้วก็จบ แต่ผู้เข้าอบรมจะได้รับทั้งความรู้ที่เป็นแนวความคิดที่สำคัญๆ และได้สัมผัสกับหลักธรรมคำสอน

จริง ๆ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่การจะทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ จะต้องอาศัยผู้ที่ทำหน้าที่หลัก เป็นผู้ขับเคลื่อนขบวนการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นก็คือ พระวิทยากร ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอนแก่เยาวชนทั้งหลายที่เข้ามาอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจให้ตั้งงามและสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เพื่อทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มีอะไรบ้าง
3. จะสามารถพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และตัวชี้วัดในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่

ศึกษาในพื้นที่ วัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตประชากร

การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ พระนิสิตที่อยู่วัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 รูป

2.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา จำนวน 20 รูป / คน ประกอบด้วย

2.2.1 เจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนาราม	จำนวน 1 รูป
2.2.2 พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม	จำนวน 5 รูป
2.2.3 สามเณรผู้ช่วยฝึกอบรม	จำนวน 5 รูป
2.2.4 ตัวแทนครู	จำนวน 2 คน
2.2.5 ตัวแทนนักศึกษา	จำนวน 5 คน
2.2.6 ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม	จำนวน 2 รูป / คน

3. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยนำแนวคิดของ อานนท์ สักดิ์วีระวิชัย (2547, หน้า 61) ได้กล่าวถึงสมรรถนะของบุคคลมาเป็นกรอบเนื้อหาในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

3.2 เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

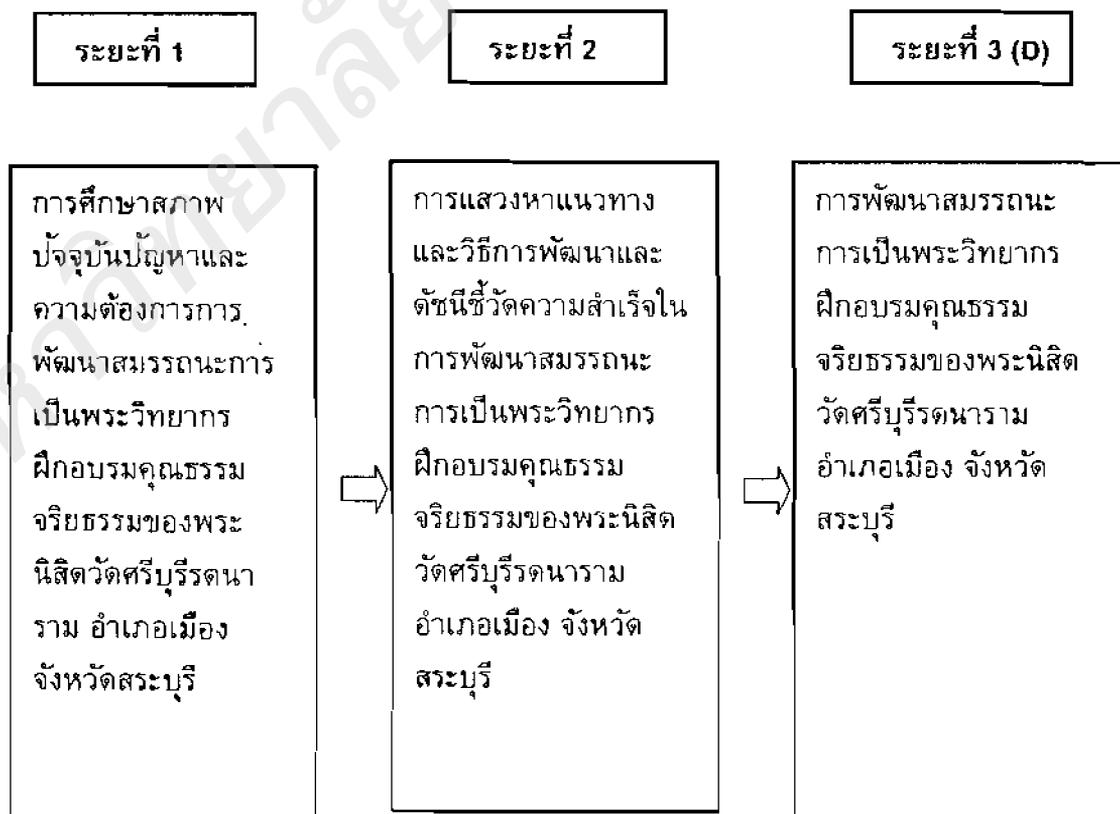
4. ขอบเขตระยะเวลา

กันยายน 2550 ถึง ธันวาคม 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นการพัฒนาการเรียนรู้โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่า ผู้มีส่วนอย่างสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้มีคุณภาพได้ ถ้าได้รับการสนับสนุนแนวคิด การมีส่วนร่วม และส่งเสริมในด้านต่างๆที่เหมาะสม

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงใช้การวิจัยและพัฒนา (research and development : R&D) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participation action research : PAR) โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพการพัฒนาศมรณะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ในสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาสมรณะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมนำไปสู่การร่วมกันแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาการสมรณะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และร่วมกันปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรณะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยพระนิสิตที่สอนหนังสืออยู่ที่วัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอนต่อเนื่องกัน ดังนี้

ภาพ 1 กรอบการพัฒนาสมรณะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

พระวิทยากร หมายถึง พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนารามที่ผ่านการฝึกหัดและศึกษาเล่าเรียนจนจบ ซึ่งมีความรู้ความสามารถรวมถึงการอบรมการสอนและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี จนนำไปสู่การโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังและเข้าใจตามกระบวนการฝึกอบรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดของผู้เข้ารับการอบรมไปสู่แนวทางที่ดีได้

พระนิสิต หมายถึง พระภิกษุที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยู่จำพรรษาที่วัดศรีบูรรัตนารามและทำหน้าที่สอนหนังสืออยู่ในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองสระบุรี

การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ เทคนิคที่พระนิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ความรู้ หมายถึง หลักของคุณธรรมที่พระวิทยากรใช้ในการอบรมประกอบด้วยรูปแบบและกระบวนการอบรมที่ดี,คุณสมบัติของการเป็นพระวิทยากรที่ดี,สาระธรรมจากพุทธศาสนา คติธรรมสอนใจ

เทคนิค หมายถึง ศิลปะ กลวิธี ยุทธวิธี ที่พระวิทยากรมีสามารถนำมาช่วยในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย เทคนิคการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม, เทคนิคการใช้สื่อและผลิตสื่อเพื่อการอบรม

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่า เป็นการทำความดีหรือเป็นพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

จริยธรรม หมายถึง การนำเอาคุณธรรมมาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และต่อสังคมก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอย่างแท้จริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตและผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรมอื่นๆ
2. พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยสามารถนำความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการทำหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
3. พระสงฆ์หรือพระนิสิตที่วัดต่างๆ ที่ต้องการพัฒนาการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำแนวทางและวิธีการที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งพระสงฆ์หรือพระนิสิตที่วัดอื่นๆ ได้